

Nr 51

Utlåtande i anledning av motioner om rätt för kommun att inrätta särskilda naturvårdsorgan.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 795 i första kammaren av herr *Brundin m. fl.* och nr 932 i andra kammaren av herr *Tobé m. fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes

»att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan komplettering av naturvårdslagstiftningen att kommunala naturvårdsorgan kan ges befogenheter vid dess tillämpning».

Över motionerna har utskottet på sätt föreskrives i § 46 riksdagsordningen inhämtat utlåtanden från statens naturvårdsverk, länsstyrelserna i Stockholms län, Östergötlands län, Kalmar län, Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län och Gävleborgs län. På begäran av utskottet har yttranden därjämte avgivits av Svenska kommunförbundet och Riksförbundet för landsbygdens folk.

Yttranden har överlämnats av länsstyrelsen i Stockholms län från naturvårdsrådet i länet, av länsstyrelsen i Hallands län från drätselkammaren i Halmstad och kommunalnämnden i Lindberga kommun, av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län från länsarkitekten i länet, av länsstyrelsen i Älvsborgs län från länsarkitekten i länet samt av länsstyrelsen i Göteborgs län från överlantmätaren i länet, naturvårdsrådets i länet arbetsutskott och länsstyrelsens naturvårdssektion.

Gällande bestämmelser

Naturvårdslagen den 11 december 1964 (nr 822) trädde i kraft den 1 januari 1965.

I de två inledande paragraferna i lagen slås fast dels att naturen är en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas, dels att naturvården är en såväl statlig som kommunal angelägenhet.

De bestämmelser som närmast aktualiseras genom motionerna gäller skydd för landskapsbilden och återfinns i 18—22 §§ naturvårdslagen.

18 § har till syfte att hindra att täkter av grus och annat material upptas planlöst och på ett för landskapsbilden förödande sätt. Genom lokalisering och planläggning av täktverksamheten skall naturvårdens intressen i sam-

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 9 saml. 3 avd. Nr 51*

manhanget tillvaratas. För detta ändamål har införts generell tillståndspflicht för all täktverksamhet av någon betydelse. Paragrafen stadgar sålunda att täkt av sten, grus, sand eller lera för annat ändamål än markinnehavarens husbehov inte får ske utan länsstyrelsens tillstånd. Bestämmelsen gäller dock inte täkt inom vattenområde och inkräktar inte heller på rätt som meddelas genom inmutning enligt gruvlagen eller genom beslut av Kungl. Maj:t. Länsstyrelsen äger förelägga den som söker täkttillstånd att, vid äventyr att ansökningen avvisas, framlägga täktplan av erforderlig omfattning. I samband med tillstånd äger länsstyrelsen meddela sådana föreskrifter att företagets menliga inverkan på landskapsbilden såvitt möjligt begränsas eller motverkas. Tillstånd får för sin giltighet göras beroende av att säkerhet ställes för fullgörandet av föreskrivna åtgärder.

Medan täktverksamheten på ett oåterkalleligt sätt ändrar de topografiska förhållandena, är verkningarna på landskapsbilden av övriga arbetsföretag merendels mindre ödesdiga. Att även beträffande dem införa allmänt tillståndstvång har ansetts innebära större våld än nöden kräver. Däremot har det syntts välbetänkt att ge länsstyrelserna möjlighet att lokalt förbehålla sig tillståndsprövning av visst angivet slag. 19 § naturvårdslagen föreskriver sålunda att om det finns anledning anta att nybyggnad, upplag eller annat arbetsföretag av visst slag, som inte omfattas av tillståndstvång enligt 18 §, skulle inom visst område komma att i väsentlig mån skada landskapsbilden länsstyrelsen äger förordna att företag av det slaget inte får utföras inom området utan länsstyrelsens tillstånd.

Som exempel på företeelser som kan hänföras till arbetsföretag har under förarbetena nämnts grävning- och andra förberedelsearbeten, tippning av schaktmassor, avverkning och plantering av skog samt anläggande av väg. Till de arbetsföretag som avses i 19 § hör också sådan täktverksamhet som inte omfattas av det allmänna tillståndstvånget enligt 18 §. I samband med tillstånd äger länsstyrelsen meddela sådana föreskrifter att företagets menliga inverkan på landskapsbilden såvitt möjligt begränsas eller motverkas. De nämnda bestämmelserna gäller inte bebyggelse inom område som ingår i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan och inte heller företag vars tillåtlighet prövas enligt vattenlagen.

Stadgandena i 19 § motsvarades tidigare av 86 och 122 §§ byggnadslagen i vad dessa erbjöd skydd åt områden som utmärker sig för naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden.

Kan företag, som inte omfattas av tillståndstvång enligt 18 eller 19 §, komma att väsentligt ändra landskapsbilden bör innan företaget utföres samråd ske med länsstyrelsen (20 §). Även i detta fall kan skydds föreskrifter meddelas.

Genom 21 § naturvårdslagen har länsstyrelsen fått befogenhet att inskrida mot förfallna byggnader som förfular landskapsbilden. I 22 § behandlas utomhusreklamen. Paragrafen stadgar att tavla, skylt, inskrift eller där-

med jämförlig anordning för reklam, propaganda eller liknande ändamål med vissa undantag inte får finnas varaktigt anbringad utomhus utan länsstyrelsens tillstånd.

Vägras tillstånd enligt 18 eller 19 § och kan till följd härav egendomen nyttjas endast på sätt som står i uppenbart missförhållande till värdet är ägaren berättigad till ersättning av kronan för den skada han lider (28 och 29 §§). Detsamma gäller om tillstånd enligt 18 § förenas med föreskrifter som motsvarande grad inskränker möjligheterna att utnyttja marken.

Enligt naturvårdslagen ankommer alla beslut enligt lagen på statliga myndigheter. I flertalet fall, bl. a. såvitt avser 18—22 §§, beslutar länsstyrelsen. Att beslutanderätten anförtrots åt statliga organ sammanhänger främst med det förhållandet att kronan enligt lagen har det primära ekonomiska ansvaret för de ersättningar som kan aktualiseras av beslutet. I andra hand motiveras beslutsnivån av att flertalet viktigare beslut kräver överblick över en större region (SOU 1962: 36 s. 389).

Enligt förarbetena till naturvårdslagen har kommunerna — även om beslutanderätten enligt lagen tillagts statliga organ — en viktig roll i naturvårdsarbetet (jfr bl. a. SOU 1962: 36 s. 388 ff och prop. 1963: 71 s. 115). Det har sålunda ansetts motiverat att kommunerna engagerar sig ekonomiskt för att skaffa sina invånare tillgång till naturområden för rekreation och friluftsliv. Man har också betonat att det är angeläget att kommunerna inom andra delar av naturvården, exempelvis i fråga om strandskyddet och landskapsvården, tar initiativ till åtgärder och på annat sätt medverkar.

Det har ansetts vara av vikt att de kommunala synpunkterna i naturvårdsärenden kommer till länsstyrelsens kännedom. Med hänsyn härtill har i 16 § tillämpningskungörelsen till naturvårdslagen stadgats att innan länsstyrelse i naturvårdsärenden fattar beslut som kan föranleda ersättningskyldighet eller annat beslut av vikt, samråd skall ske med av frågan närmast berörda kommuner.

Kommunerna har ansetts böra ha frihet att vid behandlingen av naturvårdsfrågor i organisatoriskt hänseende anpassa sig till vad som är mest praktiskt för deras vidkommande (prop. 1963: 71 s. 115). Om ej annat beslutas eller gäller på grund av särskild författning, t. ex. byggnadslagstiftningen eller hälsovårdsstadgan, ankommer det på kommunens styrelse att handlägga naturvårdsfrågorna. I de kommuner där behov föreligger av en särskild naturvårdsnämnd kan sådan nämnd bildas med stöd av bestämmelserna i 44 § andra stycket kommunallagen. Kommunens styrelse kan också uppdra åt en redan befintlig nämnd att handlägga nu ifrågavarande ärenden.

Då frågan om rätt för kommunerna att inrätta särskilda naturvårdsorgan inte omfattas av motionsyrkandet förbigår utskottet den i det följande. Beträffande tidigare riksdagsbehandling av denna fråga må här hänvisas till JoU 1966: 24, 1967: 32 och 1968: 44. Hänvisas kan också till ett av che-
1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 9 saml. 3 avd. Nr 51*

fen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Lundkvist, i första kammaren den 29 maj 1969 lämnat svar på en interpellation angående administrationen av den kommunala naturvårdsverksamheten (I: 28 s. 8 ff). Innevarande års riksdag torde komma att få ta ställning till hithörande problem i anledning av motionerna I: 394 och II: 456 samt I: 413 och II: 484.

Enligt de av motionärerna åberopade bestämmelserna i 67 § byggnadsstadgan äger länsstyrelsen delegera befogenheten att medge dispens från förbud att bygga i strid mot bl. a. fastställd generalplan, stadsplan och byggnadsplan till byggnadsnämnden. Som villkor för delegation skall gälla att byggnadsnämnden har tillgång till personal med den utbildning och erfarenhet som kan anses erforderlig för uppgiftens behöriga fullgörande.

Det kan anmärkas att länsstyrelsen icke kan uppdra åt byggnadsnämnden att meddela dispens från förbud enligt 86 och 122 §§ byggnadslagen.

Motionerna

I motionerna anförs bl. a. att länsstyrelserna har att besluta om inskränkningar i markanvändningen enligt naturvårdslagen och att länsstyrelserna även har rätten att ge dispens från meddelade bestämmelser. Någon motsvarighet till byggnadsstadgans regler om delegering av dispensrätten till byggnadsnämnden finns inte i naturvårdslagen. Detta beror enligt motionärerna i första hand på att det inte finns något obligatoriskt kommunalt naturvårdsorgan. Förhållandet anses också härledas ur en tidigare misstro mot kommunerna som vårdare av naturen. Motionärerna anför emellertid att många kommuner nu verkligen i sak visat både intresse och kunnsighet då det gäller naturvård.

Motionärerna förklarar i fortsättningen bl. a. att länsstyrelserna i början av naturvårdslagens giltighetstid naturligt nog var försiktiga med att tillämpa de olika skyddsbestämmelserna. Det gällde då mest strandskydd, täktverksamheten och ett och annat naturreservat. Men nu pågår enligt vad motionärerna anför inom flera län förberedelser för att tillämpa även 19 § om skydd för landskapsbilden. Därigenom kan länsstyrelsen utöva kontroll över nybyggnad, upplag, grävning, tippning, avverkning och plantering av skog samt anläggande av väg m. m. Områdena bör vara ganska vidsträckta för att man skall kunna tala om »landskapsbilden» och regleringen kan omfatta mängder av detaljer. Det är, heter det i motionerna, inte rimligt att betunga länsstyrelsen med sådana detaljärenden.

Motionärerna påpekar att reglerna om landskapsskyddet i 19 § överflyttades till naturvårdslagen från 86 och 122 §§ byggnadslagen. De anser det därför ligga nära till hands att utforma en delegeringsrätt enligt byggnadsstadgans mönster i 67 § 2 mom. Denna delegationsrätt gäller visserligen inte dispens från inskränkningar i markanvändningen enligt 86 och 122 §§

byggnadslagen varken i tidigare eller nuvarande lydelse, men detta menar motionärerna beror på att byggnadsnämnderna tidigare ansetts ha ringa sakkunskap och intresse för frågor om landskapsbildens bevarande och för kulturvården. Genom pågående kommunindelningsreform får kommunerna större möjlighet att skaffa sig sakkunnig hjälp även på naturvårdens område. Det anses också ligga i linje med reformens mål att stärka den kommunala självbestämmanderätten om ett kommunalt naturvårdsorgan kan ges beslutanderätt i vissa dispensfrågor. Med hänsyn till ersättningsreglerna är det däremot enligt motionärerna inte möjligt att ge ett sådant kommunalt organ rätten att avslå dispensansökningar. I sådana fall kan ersättning till markägare ifrågakomma och det är i så fall i första hand staten som kan bli ersättningsskyldig.

Remissyttrandena

Statens naturvårdsverk och *Svenska kommunförbundet* tillstyrker att frågan om kommunernas uppgifter och befogenheter enligt naturvårdslagen utreds. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att frågan om delegering till kommunerna av uppgifter och befogenheter inom naturvården bör tas upp i ett vidare organisatoriskt sammanhang. *Länsstyrelsen i Kalmar län* ställer sig mycket tveksam till frågan om tiden kan anses mogen att delegera beslutanderätten enligt naturvårdslagen till kommunerna. *Länsstyrelserna i Stockholms, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Gävleborgs län* liksom flertalet av de instanser som hörts i andra hand avstyrker uttryckligen motionsyrkandet.

I sitt yttrande anför *naturvårdsverket* bl. a. att frågan hur man på lämpligaste sätt skall använda sig av dispensabla förordnanden med stöd av naturvårdslagen, framförallt strandskyddsförordnanden och landskapskyddsförordnanden, har stor aktualitet. Ur naturvårdssynpunkt talar i många fall övervägande skäl för att förordnanden meddelas för mycket stora områden. Med hänsyn till att grunden för sådant generellt förordnande i ett fall ansetts otillräckligt har naturvårdsverket gjort en framställning till Kungl. Maj:t angående utvidgat strandskydd. Även landskapsskyddsförordnanden meddelas numera för områden av betydande storlek. I Uppsala län förbereds enligt vad naturvårdsverket anför för närvarande ett förordnande som avses skola omfatta stora områden inom 23 kommuner. Den ökade användningen av dispensabla förordnanden ställer självfallet stora krav på länsstyrelserna.

Naturvårdsverket menar att det otvivelaktigt finns skäl som talar för att kommunalt organ skulle kunna ges behörighet att avgöra vissa dispensärenden. Mängden av sådana ärenden kan tänkas försena handläggningen på länsstyrelserna. Kommunerna kan vidare tänkas bli bättre rustade att handlägga ärenden av ifrågavarande slag eftersom den pågående kommun-

indelningsreformen kan medföra att kommunerna i större utsträckning än för närvarande kommer att få tillgång till personal med sakkunskap i naturvårdsfrågor. I vissa fall är även upprätthållandet av strand- och landskapsskyddet i första hand ett kommunalt intresse. Verket erinrar i sammanhanget om att det nu pågående arbetet med översyn av byggnadslagstiftningen förutsätts skola leda till att kommunerna får ett ökat ansvar för detaljplanering.

Å andra sidan talar enligt verkets mening starka skäl mot att kommunal myndighet ges beslutanderätt i dispensfrågor. Särskilt är att beakta att det — bl. a. mot bakgrund av den ökande fritiden och motorismens utveckling — i allmänhet är av intresse även för en vidare krets än kommunen att strand- och landskapsskydd vidmakthålles inom värdefulla naturområden. Betydelsefullt är även att praxis i dispensärenden av ifrågavarande slag utvecklas efter enhetliga linjer inom varje större region. Den utökning av länsstyrelsernas arbetsbörda, som med ökad användning av 15 och 19 §§ naturvårdslagen är att förutse bör enligt verkets mening främst mötas med personalförstärkningar.

Med hänsyn till frågans vikt och då konsekvenserna av att öppna en möjlighet till delegation till kommunalt organ ej kan tillräckligt överblickas anser verket emellertid att frågan bör utredas. Vid en sådan utredning bör särskilt undersökas hur den statliga kontrollen vid delegation skall konstrueras samt om delegation kan eller bör förutsätta vissa grundsatser beträffande fördelningen mellan stat och kommun av kostnaderna för naturvårdande åtgärder. Utredningen torde vidare ej böra begränsas till frågan om rätten att avgöra dispensärenden och därmed sammanhängande frågor utan bör omfatta kommunernas uppgifter och befogenheter enligt naturvårdslagen överhuvudtaget.

Kommunförbundet framhåller att den omständigheten att all beslutanderätt exklusivt tillkommer statliga organ kan innebära olägenheter för kommunerna och allmänt sett är ägnat att skapa osäkerhet om kommunernas roll enligt lagen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller att kommunalnämnderna, byggnads- och hälsovårdsnämnderna idag ej ens tillsammans förfogar över personal som sakkunnigt kan behandla alla kommunens naturvårdsfrågor. Särskilt markant gör sig bristen gällande på de biologiskt-geovetenskapliga samt de kemiska ämnesområdena. Bristen på sakkunnig personal kommer än mer att göra sig gällande om kommunerna enligt direktiven till den utredning som arbetar med översyn av byggnadslagstiftningen skall handha markanvändningsplaneringen för framtida kommunplaner och kommunaldelsplaner. Då kommer bl. a. att saknas sakkunskap för planering av de areellt sett vanligen dominerande icke tätbebyggda markområdena. Utöver ökade kommunala befogenheter genom lagtextändringar i t. ex. naturvårdslagen synes enligt länsstyrelsens mening en förutsättning för mer aktivt

engagemang i naturvårdsfrågor från kommunernas sida vara att uppsättningen personal till de kommunala nämndernas förfogande kompletteras med annan slags sakkunskap än den traditionella. Typen av sakkunskap bör sannolikt varieras något efter de skilda kommunernas karaktär av stadsnärings-, åkerbruks-, skogsbruks- eller fritidskommuner eller en blandning därav. Till vilket kommunalt kontor denna personal bör knytas fördrar särskilda överväganden. Då naturvårdsfrågorna i vid bemärkelse dels berör ett mycket brett kunskapsfält, dels är sammanvävda med många andra samhällsintressen, inte minst ekonomiska, anser länsstyrelsen starka skäl tala för att varken byggnadsnämnd, hälsovårdsnämnd eller någon ny nämnd får ansvaret för naturvårdsfrågorna utan detta ansvar bör i stället åläggas kommunens styrelse såsom övergripande organ.

Länsstyrelsen anför sammanfattningsvis att frågan om delegering till kommunerna av uppgifter och befogenheter inom naturvården är angelägen men bör tas upp i ett vidare organisatoriskt sammanhang och det förutsätter en förstärkning och utvidgning av den kommunala personalen med nya typer av befattningshavare, förslagsvis knutna som ett beredningsorgan till kommunens styrelse som synes böra ha ansvaret för naturvården inom kommunen.

De remissorgan som avstyrker motionerna anför följande huvudsakliga skäl för sin ståndpunkt.

Länsstyrelsen i Stockholms län återoppar att naturvårdslagen varit i kraft endast i fyra år och att tolkningen och tillämpningen av lagen ännu inte nått en sådan fast praxis eller sådana allmänna erfarenheter att beslut i dispensfrågor lämpligen bör delegeras från länsstyrelserna.

Flera remissorgan anför att naturvårdsfrågorna ofta är en angelägenhet för en större region eller för hela landet. Kommunerna har i regel inte den överblick som erfordras för en allsidig bedömning av frågorna. Uttalanden i denna riktning görs av *länsstyrelserna i Stockholm, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län*.

Länsstyrelsen i Hallands län framhåller att staten iklätt sig det ekonomiska ansvaret för alla åtgärder enligt naturvårdslagen. Tillståndsprövningen bör därför ankomma på ett statligt organ. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* anför att med hänsyn till naturvårdslagens ersättningsregler kommunerna skulle kunna utnyttja sin dispensbefogenhet endast i sådana fall, där bifall till ansökningen skulle komma i fråga. En sådan uppdelning av dispensärenden mellan länsstyrelse och kommun skulle enligt länsstyrelsen vara mycket olämplig. De nämnda synpunkterna framförs även av *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Ett par av de avstyrkande remissorganen framhåller i likhet med länsstyrelsen i Östergötlands län att kommunerna i regel inte förfogar över tillräcklig sakkunskap för att tillfredsställande bedöma naturvårdsfrågorna. Uttalanden i denna riktning görs av *länsstyrelserna i Hallands* samt

Göteborgs och Bohus län. Den sistnämnda länsstyrelsen anför i sammanhanget bl. a. att en svårighet ligger däri att de kommuner som inom sig rymmer de flesta strandområdena och andra områden, som erfordras för det rörliga friluftslivet, i stor utsträckning är befolkningssvaga kommuner. Samma förhållande föreligger beträffande de områden som kan behöva skyddas med stöd av 19 § naturvårdslagen. Det torde därför inte vara möjligt att av dessa kommuner kräva att de annat än i begränsad omfattning skall kunna påta sig ökat ansvar i dessa avseenden. Detta torde endast vara möjligt beträffande kommuner av den storleksordning som kommunblocken utgör. För detta läns vidkommande har emellertid kommunsammanslagning endast ägt rum inom ett block.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller att länsstyrelsen i varje naturvårdsärende av någon betydelse inhämtar vederbörande kommuns yttrande innan ärendet avgöres. Vad angår grustäktsärenden och dispensärenden enligt naturvårdslagen hörs kommunen undantagslöst. Regelmässigt är det byggnadsnämnden som därvid företräder kommunen. Endast i undantagsfall förekommer det enligt vad länsstyrelsen anför att kommunen motsätter sig dispens eller öppnande av grustäkt. Länsstyrelsen har därför i ett stort antal dispensärenden måst frångå kommunens bedömningar ur naturvårdssynpunkt, särskilt i frågor om bebyggelsens lokalisering. Överhuvudtaget gäller att länsstyrelsens experter och de kommunala organen ofta har olika uppfattningar beträffande angelägenheten av att undvika ytterligare bebyggelse eller förändringar i landskapsbilden inom områden skyddade enligt naturvårdslagen. Det är också, heter det i yttrandet, förklarligt om på det kommunala planet naturvården ovidkommande hänsyn och intresset av kommunens ekonomi kan påverka bedömningen och leda till en undervärdering av naturvårdsvärdena.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län omnämner att de strandskydds-förordnanden som inkommer till länsstyrelsen i stor utsträckning har blivit tillstyrkta av vederbörande kommun. Länsstyrelsen har för sin del funnit att dispenserna bör lämnas med betydligt större restriktivitet.

Utskottet

I naturvårdslagen har införts bestämmelser, som stadgar generell tillståndsplikt för all täktverksamhet av någon betydenhet (18 §). Tillstånd lämnas av länsstyrelsen. Bestämmelserna har till syfte att hindra att täkter av grus och annat material upptas planlöst och på ett för landskapsbilden förödande sätt. I fråga om andra arbetsföretag har det inte ansetts nödvändigt att införa allmänt tillståndstvång. Däremot har länsstyrelserna genom 19 § naturvårdslagen fått möjlighet att lokalt förbehålla sig tillståndsprövning av nybyggnad, upplag eller annat arbetsföretag, som inte omfattas av det generella tillståndstvånget enligt 18 §. Förutsättningen för

att sådant förordnande skall meddelas är att det finns anledning anta att arbetsföretag av nyssnämnda slag skulle inom visst område komma att i väsentlig mån skada landskapsbilden.

I motionerna hemslälles att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan komplettering av naturvårdslagen att kommunerna får befogenhet att meddela beslut enligt lagen. Av motiveringen för yrkandet framgår att detta närmast syftar till att kommunerna skall få rätt att bevilja dispens från av länsstyrelse jämlikt 19 § naturvårdslagen meddelat förbud mot utförande av vissa arbetsföretag utan tillstånd. Beslut om avslag på dispensansökan bör däremot enligt motionerna alltjämt meddelas av länsstyrelsen. Skälet härtill är att ett avslag kan ådraga kronan ersättningsskyldighet.

Som framgår av den föregående redogörelsen har beslutanderätten i naturvårdsärenden anförtrots åt statliga organ främst med hänsyn till att kronan har det primära ekonomiska ansvaret för de ersättningar som kan aktualiseras av besluten. I dispensärenden kan sådan ersättningsskyldighet uppkomma endast för det fall att tillstånd vägras. Från denna synpunkt möter därför inte hinder mot att anförtro kommun uppgiften att bevilja dispens från förbud enligt 19 § naturvårdslagen. En uppdelning av dispensärenden mellan länsstyrelse och kommun efter arten av de beslut som ärendena utmynnar i synes emellertid vara irrationell och olämplig. Bl. a. synes dubbelarbete inte kunna undvikas hur förfarandet än anordnas.

Beslutsnivån i naturvårdsärenden har i andra hand motiverats av att viktigare beslut kräver överblick över en större region. Detta skäl äger alltjämt sin giltighet. Det är också betydelsefullt att praxis inom varje större region utvecklas efter enhetliga linjer.

Utskottet avstyrker med hänsyn till det sagda bifall till motionerna.

Utskottet hemställer

att motionerna I: 795 och II: 932 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1969

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Svante Kristiansson (s), Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Ernulf (fp), Hansson (s) och fru Landberg (s);

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Ekström (s), Tobé (fp), Hedin (m), fröken Anderson (s), herrar Franzén i Träkumla (cp) och Olsson i Timrå (s).

Reservation

av herrar Åkesson (fp), Ernulf (fp) och Tobé (fp), vilka ansett dels att avsnittet under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Enligt ett av de grundläggande stadgandena i naturvårdslagen är naturvården en såväl statlig som kommunal angelägenhet. Kommunerna har emellertid inte tillagts någon beslutanderätt i ärenden som prövas enligt lagen. Alla beslut ankommer i stället på statliga organ. I flertalet fall beslutar länsstyrelsen. Bl. a. kan länsstyrelsen enligt 15 § naturvårdslagen för att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv förordna att visst strandområde skall vara strandskyddsområde. Inom sådant område fordras tillstånd av länsstyrelsen för uppförande av byggnad m. m. Jämlikt 18 § erfordras vidare tillstånd av länsstyrelsen för all täktverksamhet av någon betydelse. Enligt 19 § naturvårdslagen har länsstyrelserna också fått möjlighet att lokalt förbehålla sig tillståndsprovning av nybyggnad, upplag eller annat arbetsföretag, som inte omfattas av det generella tillståndsvänget enligt 18 §. Förutsättningen för att ett sådant förordnande skall meddelas är att det finns anledning anta att arbetsföretag av nyssnämnda slag skulle inom visst område komma att i väsentlig mån skada landskapsbilden.

I motionerna hemställs att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan komplettering av naturvårdslagen att kommunerna får befogenhet att meddela beslut enligt lagen. Av motiveringen för yrkandet framgår att detta syftar till att kommunerna skall få rätt att bevilja i naturvårdsärenden förekommande dispenser från förbud av olika slag. Beslut om avslag på dispensansökan bör däremot enligt motionerna alltjämt meddelas av länsstyrelsen.

Naturvårdslagen har nu varit i kraft nära fem år och god erfarenhet av lagens verkningar har vunnits. Utvecklingen har allmänt gått i den riktningen att lagens skyddsbestämmelser angående bl. a. strandskydd, grustäkter och naturreservat kommit till allt flitigare användning. På senare tid har det också i flera län blivit aktuellt att tillämpa reglerna i 19 § om skydd för landskapsbilden. De berörda områdena är i allmänhet ganska stora och regleringen kan omfatta mängder av detaljer. Enligt utskottets mening är det inte rimligt att belasta länsstyrelserna med sådana detalj-spörsmål, som blir aktuella vid provningen av dispenser från förordnande enligt 19 §.

Enligt bestämmelser i byggnadsstadgan äger länsstyrelsen delegera befogenheten att medge dispens från förbud att bygga i strid mot bl. a. fastställd generalplan, stadsplan och byggnadsplan till viss byggnadsnämnd. Som villkor för delegation skall gälla att byggnadsnämnden har tillgång till personal med den utbildning och erfarenhet som kan anses erforderlig för uppgiftens behöriga fullgörande. Enligt utskottets mening är tiden nu mo-

gen att införa en motsvarande delegationsrätt beträffande dispensärenden enligt naturvårdslagen. Närmast ifrågakommer härvid dispens från förordnande med stöd av 19 § naturvårdslagen, men det finns anledning att överväga om inte möjligheten att delegera beslutanderätten bör utsträckas också till andra fall.

Utskottet tillstyrker med hänsyn till det sagda bifall till motionerna.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna I: 795 och II: 932 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan komplettering av naturvårdslagstiftningen att kommunala naturvårdsorgan kan ges befogenheter vid dess tillämpning.